

Zespół Szkół nr 1 w Hrubieszowie

Janusz Policha

Program zajęć pozalekcyjnych

Edukacja europejska

Hrubieszów, wrzesień 2009

Spis treści

I. Wprowadzenie.....	3
II. Podstawa prawna.....	4
III. Cele realizacji programu.....	4
IV. Podstawa programowa.....	5
1. Cele edukacyjne.....	5
2. Zadania szkoły.....	6
3. Treści nauczania.....	6
4. Osiągnięcia uczniów.....	7
V. Struktura programu.....	8
1. Tematyka zajęć:.....	8
2. Cele edukacyjne programu - przewidywane osiągnięcia uczniów.....	15
3. Cele wychowawcze programu.....	19
VI. Ewaluacja.....	20
VII. Środki dydaktyczne.....	20
VIII. Literatura.....	20

I. Wprowadzenie

Jednym z celów reformy systemu edukacji jest sprostanie wyzwaniom cywilizacyjnym XXI wieku oraz potrzebom edukacyjnym nowoczesnego społeczeństwa. Tylko dobrze i wszechstronnie wykształcony człowiek jest w stanie zrozumieć świat w którym żyje, jego problemy oraz zachodzące w nim procesy. Wyposażony w niezbędną wiedzę jest w stanie aktywnie uczestniczyć w życiu politycznym i społecznym jako świadomy swoich praw i obowiązków obywatel gminy, powiatu, regionu i kraju, a także obywatel Europy i świata.

Nowy system edukacyjny stanowi istotny czynnik przebudowy społeczeństwa polskiego, które nie jest należycie przygotowane do funkcjonowania w warunkach wolności, demokracji i gospodarki rynkowej, do funkcjonowania w integrującej się Europie. Celem jest zmiana mentalności społeczeństwa i pobudzenie go do aktywnego udziału w nowej rzeczywistości jaką jest członkostwo w Unii Europejskiej.

W procesie wychowania aktywnego i odpowiedzialnego, rozumiejącego współczesny świat obywatela, ważnym elementem jest wyposażenie go w wiedzę o tym czym jest i w jaki sposób funkcjonuje Unia Europejska oraz jakie korzyści z członkostwa płyną dla Polski, województwa, powiatu czy gminy.

Wehodzącemu w dorosłe życie człowiekowi wiedza o Unii Europejskiej jest wprost niezbędna, żeby w pełni dojrzałe i świadomie wybrał dalszą drogę życiową i zaplanował swoją przyszłość. Wiedzy tej potrzebuje także dlatego, że proces integracji europejskiej z jednej strony ciągle się pogłębia, a z drugiej, coraz więcej państw i narodów pragnie wspólnie prowadzić działalność polityczną, gospodarczą i kulturalną aby w ten sposób uzyskiwać lepsze efekty ekonomiczne a jednocześnie lepiej radzić sobie z pojawiającymi się problemami i przeciwnościami losu.

Wejście Polski do UE jest nie tylko wyrazem sprawiedliwości dziejowej, ale także wielkim wyzwaniem i zadaniem dla naszego kraju oraz jego mieszkańców. Nie uda się temu sprostać bez wiedzy o Europie, bez zrozumienia jej przeszłości oraz dnia obecnego, bez świadomości uwikłania kontynentu w problemy globalne, bez poczucia własnej wartości i wielowiekowego wkładu Polski w dziedzictwo kultury i cywilizacji europejskiej.

Chcąc żyć w europejskiej wspólnocie i aktywnie uczestniczyć w jej rozwoju, musimy dobrze ją poznać oraz mieć świadomość tego, że jest to także nasza Europa, że będąc w Unii Europejskiej jesteśmy u siebie.

II. Podstawa prawna

Podstawę prawną niniejszego programu stanowi Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2002 r. Nr 51, poz. 458 z późn. zm.). Podstawa programowa zajęć z edukacji europejskiej określona została w załączniku nr 4 dotyczącym podstawy programowej dla liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych i techników.

III. Cele realizacji programu

Głównym celem programu jest zapoznanie uczniów z funkcjonowaniem Unii Europejskiej, z zachodzącymi w niej procesami społecznymi, politycznymi, ekonomicznymi i kulturowymi oraz przygotowanie ich do świadomego uczestnictwa w życiu politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturalnymi zjednoczonej Europy.. Program oferuje również szereg zagadnień dotyczących samej Unii Europejskiej i zachodzących w niej procesów integracyjnych, z uwzględnieniem procesu adaptacji Polski do instytucji unijnych. W efekcie przyczyni się do ukształtowania u ucznia samodzielnego i krytycznego myślenia oraz analizowania i rozumienia zjawisk gospodarczych, społecznych, politycznych i kulturowych.

Ważnymi treściami kształcenia są zagadnienia dotyczące funkcjonowania struktur unijnych, członkostwa Polski w UE oraz kwestie społeczno-kulturowe, których znajomość przyczyni się do lepszego zrozumienia przez młodego obywatela jego miejsca w europejskim społeczeństwie.

Po zrealizowaniu programu uczeń powinien znać:

- a/ historię integracji europejskiej,
- b/ zasady funkcjonowania najważniejszych instytucji unijnych,
- c/ wybrane elementy prawa europejskiego,
- d/ mechanizmy ekonomiczne działające w Unii Europejskiej,
- e/ proces integracji Polski z UE.

Ponadto świadomie będzie uczestniczył w wydarzeniach politycznych związanych z członkostwem Polski w UE. Przygotowany też będzie do aktywnego uczestnictwa w zmieniającej się rzeczywistości społecznej i kulturowej poprzez rozumienie zjawisk wzajemnego przenikania się kultur w Europie, znajomość problemów mniejszości etnicznych i narodowych żyjących w Europie i Polsce.

Dzięki umiejętności przewycięzania funkcjonujących stereotypów uczeń będzie potrafił komunikować się z przedstawicielami innych kultur. Ponadto będzie potrafił zdefiniować pojęcia globalizacji i macdonalizacji, a także odnieść je do współczesnej rzeczywistości społeczno-kulturowej. Będzie też umiał samodzielnie gromadzić, analizować i interpretować informacje dotyczące Unii Europejskiej.

Zajęcia mają na celu aktywizację uczniów, czemu służą planowane metody nauczania, którymi są: burza mózgów, drzewo decyzyjne, debata, pogadanka, dyskusja, analiza SWOT, analiza tekstu źródłowego oraz informacyjnego oraz prezentacje uczniowskie.

Jeżeli chodzi o środki dydaktyczne, to przewiduje się wykorzystanie projektów, filmów video, stron internetowych, odbitek ksero, materiałów dotyczących poszczególnych państw oraz innych materiałów zebranych przez uczniów.

Ewaluacja powinna odbywać się przede wszystkim poprzez esej, przygotowywane przez uczniów projekty i prezentacje, aktywne uczestnictwo w zajęciach, dyskusję oraz samodzielne wypowiedzi.

IV. Podstawa programowa

1. Cele edukacyjne:

1. Poznanie założeń, celów i historii Unii Europejskiej na tle procesów integracyjnych współczesnego świata.
2. Umiejętność postrzegania integracji europejskiej w kontekście przemian geopolitycznych współczesnego świata oraz szans rozwojowych Polski.
3. Umiejętność określania wzajemnej zależności między podstawami tożsamości i suwerenności polskiej oraz podstawami wspólnotowymi Unii Europejskiej.
4. Rozumienie kontekstu europejskiego aktualnych wydarzeń społecznych, kulturowych, gospodarczych i politycznych w Polsce i Europie.
5. Przygotowanie do aktualnego uczestnictwa w życiu publicznym Polski i Unii Europejskiej w okresach przedakcesyjnym i pełnego członkostwa (z korzyścią dla dobra kraju i jedności europejskiej).

2. Zadania szkoły:

1. Budzenie zainteresowania sprawami dotyczącymi integracji europejskiej, działaniami rządu w tym zakresie oraz skutkami integracji dla każdego mieszkańca Polski.
2. Ułatwienie rozumienia głównych zasad funkcjonowania Unii Europejskiej.
3. Stopniowe przygotowanie ucznia do samodzielności w zdobywaniu informacji na temat Unii Europejskiej.
4. Wskazywanie konkretnych form i możliwości współpracy młodzieży oraz uczestnictwa w życiu publicznym zjednoczonej Europy.

3. Treści nauczania:

1. Proces integracji europejskiej w perspektywie historycznej: czynniki integrujące i dezintegrujące. Polska i Polacy w budowaniu jednoczącej się Europy.
2. Droga państw europejskich, w tym Polski, do Unii Europejskiej. System, procedury i pola negocjacji. Kalendarium rozszerzenia. Cele integracji Polski z Unią Europejską.
3. Stosunek społeczeństw krajów członkowskich i społeczeństwa polskiego do rozszerzenia Wspólnot Europejskich. Różne opcje obecne w polityce i opinii publicznej krajów członkowskich. Katalog nadziei i obaw. Wyobrażenie roli i miejsca Polski i Polaków w zjednoczonej Europie. Kwestia standardów unijnych.
4. Kierunki integracji. Trzy filary procesu zjednoczenia.
5. Różne koncepcje wizji zjednoczonej Europy.
6. Ewolucja prawa Unii Europejskiej. Kwestie konstytucji Unii Europejskiej. Wzajemne relacje między prawem Unii Europejskiej i prawem krajowym.
7. Ewolucje instytucji Unii Europejskiej. Procedury podejmowania decyzji.
8. Gospodarka Unii Europejskiej. Polska w perspektywie polityk wspólnotowych w dziedzinie gospodarczej, w tym szczególnie wspólnej polityki rolnej. Fundusze strukturalne.
9. Jednolity europejski rynek pracy i jego dostępność dla obywateli polskich. Europejskie problemy społeczne i sposoby ich rozwiązywania.
10. Droga krajów członkowskich do Unii Gospodarczej i Walutowej.
11. Bezpieczeństwo europejskie w wymiarze międzynarodowym i wewnętrznym.
12. Bezpieczeństwo Polski w ramach Unii Europejskiej i NATO.
13. Prawa i obowiązki obywatelskie, obywatelstwo europejskie, obywatelski wymiar procesu integracji europejskiej.

14. Europa wartości. Duchowy wymiar Europy: edukacja i kultura. Rola edukacji jako czynnika wyrównywania szans polskiej młodzieży w Europie. Możliwość współpracy.
15. Rola i zasady działania samorządów terytorialnych w Unii Europejskiej.
16. Współpraca polskich samorządów z odpowiednikami z Unii Europejskiej. Euroregiony.
17. Miejsce Polski w organizacjach europejskich, w tym w Radzie Europy.
18. Polska i jej sąsiedzi. Polska w regionie Europy Środkowej i Bałtyku. Polska i Europa Wschodnia.
19. Polska i Unia Europejska a kraje trzecie.
20. Różnorodność kulturowa i językowa w Unii Europejskiej.

4. Osiągnięcia uczniów:

1. Znajomości historii, celów i zasad działania głównych instytucji oraz podstaw prawa UE.
2. Znajomość praw i obowiązków obywateli i kraju z punktu widzenia wymogów integracyjnych.
3. Znajomość istniejących źródeł informacji na temat Unii Europejskiej oraz umiejętność korzystania z nich.
4. Umiejętność samodzielnego gromadzenia, analizowania i interpretowania informacji na określony temat dotyczący Unii Europejskiej.
5. Znajomość mechanizmów współpracy i komunikowania się oraz umiejętność tworzenia odpowiednich projektów umożliwiających tę współpracę.
6. Znajomość zasad i form współpracy Polski w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem państw sąsiadujących.
7. Rozumienie pojęcia wielokulturowości i wielojęzyczności.
8. Znajomość możliwości i podstawowych zasad korzystania z funduszy strukturalnych.

V. Struktura programu

Program uwzględnia wszystkie cele i treści nauczania, osiągnięcia ucznia oraz zadania szkoły wymagane przez rozporządzenie. Treści nauczania zostały poszerzone o zagadnienia ogólnoeuropejskie w oparciu o założenie, że koncentrowanie się tylko na problematyce wewnątrzunijnej jest ograniczeniem treści, jakie powinny zostać podane uczniom, tym bardziej, że przyszłość Unii Europejskiej, jej skład, cele działania, struktura organizacyjna, czy finanse pozostają kwestią otwartą. Za niewystarczające uznano ponadto przedstawienie aktualnej problematyki bez kontekstu historycznego i globalnego.

W szkole ponadgimnazjalnej powinno mieć miejsce ugruntowanie i zintegrowanie posiadanej wiedzy dotyczącej UE. Uczeń musi nie tylko wskazywać określony fakt, zdarzenie czy proces, ale powinien umieć kojarzyć fakty, zdarzenia i procesy z czasem i miejscem, w których one zaistniały oraz widzieć przyczyny, okoliczności i konsekwencje danego stanu rzeczy. Powinien także umieć samodzielnie formułować pytania, a także stawiać problemy, które będzie w stanie rozwiązać lub przemyśleć i przedyskutować w klasie lub w domu.

Zakłada się także wykorzystanie tego, co jest bardzo atrakcyjne w procesie dydaktycznym, a co można nazwać nauczaniem przez ciekawostki /np. wykorzystanie wyników konkursu na największy unijny absurd/. Problematyka europejska jest nie tylko stosunkowo nowa, ale w dużej części abstrakcyjna i tylko w sposób pośredni odnosząca się do doświadczeń jednostki. Szczególnie cenne jest nauczanie sztuki dyskusji o problemach europejskich i globalnych, wymiany poglądów oraz umiejętnej i logicznej argumentacji w obronie zajmowanego stanowiska.

1. Tematyka zajęć:

1. Zajęcia organizacyjne, zapoznanie z problematyką zajęć.

2. Obraz Europy:

- a/ pochodzenie nazwy Europa,
- b/ położenie i granice Europy,
- c/ regiony geograficzne,
- d/ zróżnicowanie ekonomiczne,
- e/ zróżnicowanie etniczne,
- f/ języki i alfabety używane w Europie.

3. Zróżnicowanie polityczne, gospodarcze i kulturalne Europy:

- a/ polityczny obraz Europy na przestrzeni dziejów i współcześnie,
- b/ geneza różnic w rozwoju ekonomicznym,
- c/ wyznania i religie,
- d/ dziedzictwo kulturowe kontynentu,
- e/ stolice Europy.

4. Idea integracji europejskiej w perspektywie historycznej:

- a/ Imperium Rzymskie,
- b/ idea wspólnej Europy w Średniowieczu,
- c/ dominacja Francji w Europie,
- d/ kontynent europejski w XIX i na początku XX wieku,
- e/ dwudziestolecie międzywojenne i próby integracji w czasie II wojny światowej,
- f/ początki integracji europejskiej po II wojnie światowej,
- g/ idea europejska w rozważaniach filozofów.

5. Udział Polski i Polaków w budowaniu jednoczącej się Europy:

- a/ synod w Gnieźnie manifestacją przynależności Polski do chrześcijańskiej Europy,
- b/ Paweł Włodkowic jako propagator fundamentalnych idei dzisiejszej Europy,
- c/ unia lubelska jako pierwowzór integracji europejskiej,
- d/ wkład Polaków w integrację europejską w XIX wieku,
- e/ udział Polaków w procesie integracji europejskiej w XX wieku.

6. Geneza i rozwój Unii Europejskiej:

- a/ plan Schumana i powołanie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali,
- b/ koncepcje zjednoczonej Europy,
- c/ Ojcowie założyciele zjednoczonej Europy,
- d/ pierwsze organizacje wspólnotowe,
- e/ od EWWiS do UE - ewolucja integracji europejskiej,
- f/ trzy filary współpracy unijnej.

7. Instytucje polityczne UE:

- a/ geneza instytucji europejskich,
- b/ Rada Europejska - skład i kompetencje,
- c/ Rada Unii Europejskiej - główny organ decyzyjny UE,
- d/ Parlament Europejski - skład polityczny i uprawnienia,
- e/ Komisja Europejska - organ wykonawczy UE.

8. Instytucje sądownicze i kontrolne UE:

- a/ Trybunał Sprawiedliwosci,
- b/ Sąd Pierwszej Instancji,
- c/ Trybunał Obrachunkowy,
- d/ Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich.

9. Instytucje gospodarcze i doradcze UE:

- a/ Europejski System Banków Centralnych,
- b/ Europejski Bank Centralny,
- c/ Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Fundusz Inwestycyjny,
- d/ Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Komitet Regionów,
- e/ Europejski Urząd Statystyczny /Eurostat/,
- f/ agencje UE i ich zadania.

10. Prawo UE:

- a/ prawo pierwotne,
- b/ prawo wtórne,
- c/ zasada nadrzędności prawa unijnego nad prawem krajowym,
- d/ akty prawne Unii Europejskiej, Konstytucja dla Europy i Traktat lizboński,
- e/ procedury podejmowania decyzji w UE /konsultacji, współpracy, wspóldecyzji, zgody/.

11. Traktat lizboński - analiza wybranych fragmentów.

12. Budżet UE:

- a/ zasady konstrukcji budżetu,
- b/ źródła dochodów,
- c/ głoówni płatnicy i beneficjenci,
- d/ struktura wydatków,
- e/ udział Polski w unijnym budżecie.

13. Gospodarka UE:

- a/ historia integracji gospodarczej w Europie,
- b/ etapy integracji gospodarczej,
- c/ międzynarodowe ugrupowania gospodarcze,
- d/ cztery swobody wspólnego rynku,
- e/ historia integracji walutowej,
- f/ koszty i korzyści wprowadzenia euro.

14. Jednolity rynek pracy i polityka społeczna:

- a/ zasady polityki zatrudnienia,
- b/ instrumenty polityki zatrudnienia,
- c/ ochrona zdrowia w UE,
- d/ polityka ochrony konsumenta w UE.

15. Znaczenie wspólnej polityki rolnej:

- a/ rolnictwo europejskie po II wojnie światowej,
- b/ cele Wspólnej Polityki Rolnej,
- c/ instrumenty Wspólnej Polityki Rolnej,
- d/ pierwsze reformy rolnictwa Wspólnot,
- e/ przebudowa rolnictwa,
- f/ nowy model europejskiego rolnictwa - Agenda 2000,
- g/ najnowsza reforma Wspólnej Polityki Rolnej /2003 - 2013/,
- h/ restrukturyzacja rolnictwa i rozszerzenie UE.

16. Założenia polityki gospodarczej, przemysłowej i ochrony konkurencji:

- a/ zasady polityki gospodarczej i przemysłowej,
- b/ polityka ochrony konkurencji,
- c/ walka z korupcją,
- d/ polityka przemysłowa,
- e/ znaczenie systemu certyfikacji.

17. Polityka regionalna i polityka spójności:

- a/ rozwój polityki regionalnej,
- b/ NUTS,
- c/ zasady polityki regionalnej UE,
- d/ instrumenty polityki regionalnej - fundusze strukturalne i Fundusz Spójności,
- e/ współpraca transgraniczna - euroregiony.

18. Europejska polityka ochrony środowiska:

- a/ programy działań w dziedzinie ochrony środowiska w latach 1972 - 2000,
- b/ instrumenty polityki ochrony środowiska,
- c/ ochrona czystości powietrza i wód,
- d/ gospodarka odpadami i walka z hałasem,
- e/ zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska.

19. Prawa i obowiązki obywateli UE:

- a/ obywatelstwo UE,
- b/ obowiązki obywatela UE,
- c/ prawa obywatela UE,
- d/ ochrona praw człowieka w UE.

20. Sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne:

- a/ układ z Schengen i jego następstwa,
- b/ współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych,
- c/ Europol i jego zadania,
- d/ europejski nakaz aresztowania,
- e/ zobowiązania Polski w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych.

21. Rola i miejsce Polski w Europie:

- a/ miejsce Polski w organizacjach europejskich,
- b/ Polska w Europie Środkowej i Wschodniej,
- c/ relacje Polski z sąsiadami.

22. Proces integracji Polski z UE:

- a/ układ europejski i kryteria kopenhaskie,
- b/ programy przedakcesyjne,
- c/ działania rządu Rzeczypospolitej Polskiej,
- d/ negocjacje akcesyjne i warunki członkostwa Polski,
- e/ traktat akcesyjny, referendum akcesyjne i wybory do Parlamentu Europejskiego.

23. Opinia publiczna i ugrupowania polityczne państw UE wobec rozszerzenia:

- a/ stereotypy a rzeczywistość,
- b/ informacja europejska,
- c/ europejskie ugrupowania polityczne wobec rozszerzenia.

24. Programy i fundusze dostępne dla Polski jako państwa należącego do UE:

- a/ geneza polityki strukturalnej /regionalnej/,
- b/ fundusze przedakcesyjne /Phare, ISPA, SAPARD/,
- c/ fundusze strukturalne /EFRR, EFS, EFOiGR, IFOR/ i Fundusz Spójności,
- d/ zasady realizacji polityki strukturalnej i regionalnej,
- e/ inicjatywy i programy wspólnotowe: INTERREG III, Equal, Młodzież w działaniu, Program Kultura 2007-13, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy /*Witajcie w Gotanii*/.

25. Rozwój regionalny w Polsce:

- a/ programowanie funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności,
- b/ Narodowa Strategia Spójności i Regionalne Programy Operacyjne,
- c/ krajowe Programy Operacyjne: IG, KL, IiŚ, RPW, PT,
- d/ szanse rozwoju wynikające z korzystania przez Polskę ze środków unijnych.

26. Wykorzystanie środków unijnych w naszym regionie:

- a/ wykorzystanie programów przedakcesyjnych,
- b/ dopłaty do rolnictwa,
- c/ stypendia unijne,
- d/ inwestycje infrastrukturalne w województwie lubelskim,
- e/ wykorzystanie funduszy unijnych w powiecie hrubieszowskim i poszczególnych gminach.

27. Rola młodzieży w UE:

- a/ młodzież a Unia Europejska,
- b/ edukacja w UE,
- c/ systemy edukacyjne w UE,
- d/ uznawanie świadectw i dyplomów w UE.

28. Instrumenty polityki młodzieżowej i edukacyjnej:

- a/ program *Młodzież* i jego akcje,
- b/ program *Socrates*,
- c/ program *Leonardo da Vinci*,
- d/ inne programy: *Uczenie się przez całe życie*, *Młodzież w działaniu*, *Kultura 2007-2013*.

29. Polityka badań naukowych i innowacji:

- a/ program FAST,
- b/ tworzenie Europejskiego Obszaru Badawczego,
- c/ Programy Ramowe,
- d/ system baz danych CORDIS.

30. Duchowy wymiar Europy:

- a/ filary kultury europejskiej,
- b/ Europejskie Szlaki Kulturowe,
- c/ Patroni Europy,
- d/ symbole UE,
- e/ wielojęzyczność Europy a UE.

31. Polityka kulturalna i wyznaniowa:

- a/ programy kulturalne UE,
- b/ Inicjatywa *Europejskie Miasta Kultury*,
- c/ mniejszości narodowe i językowe w UE - Europejski Rok Języków,
- d/ Kościoły w UE.

32. Bezpieczeństwo Europy:

- a/ Unia Zachodnioeuropejska,
- b/ Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa,
- c/ rola NATO w budowaniu bezpieczeństwa europejskiego,
- d/ Partnerstwo dla Pokoju,
- e/ interwencja na Bałkanach,
- f/ terroryzm międzynarodowy a kontrola granic.

33. Koncepcje przyszłości Europy:

- a/ Konwent do spraw przyszłości Europy,
- b/ losy *Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy*,
- c/ koncepcje przyszłości zjednoczonej Europy,
- d/ wizja dalszych rozszerzeń UE i program *Szersza Europa*,
- e/ Jan Paweł II a przyszłość Europy.

34. Mocne i słabe strony Polski w UE:

- a/ korzyści i koszty polityczne,
- b/ bilans ekonomiczny,
- c/ korzyści i koszty społeczne i kulturowe,
- d/ zagrożenia związane z członkowstwem w UE.

35. Dyskusja panelowa: Czy warto było wejść do UE?

36. Cechy wspólne i różnice między państwami członkowskimi UE:

- a/ wspólne korzenie kulturowe,
- b/ gospodarka rynkowa i demokracja parlamentarna,
- c/ zróżnicowanie ustrojów politycznych /monarchie, republiki/,
- d/ odmienność religijna.

37. Udział w spotkaniu z posłem do Parlamentu Europejskiego z województwa lubelskiego.

2. Cele edukacyjne programu - przewidywane osiągnięcia uczniów:

A. Wiedza - uczeń powinien znać:

- pochodzenie nazwy Europa,
- położenie Europy na mapie świata,
- zróżnicowanie ukształtowania powierzchni kontynentu,
- główne góry, wyżyny, niziny, wyspy, półwyspy, rzeki i jeziora kontynentu,
- powojenne podziały polityczne Europy,
- państwa leżące na kontynencie europejskim i ich stolice,
- rozmieszczenie ludności na kontynencie oraz wiek współczesnych Europejczyków,
- języki, którymi posługują się mieszkańcy Europy oraz kościoły, do których przynależą,
- bogate i mniej zamożne państwa Europy,
- różne typy struktury gospodarczej państw europejskich,
- źródła i historię europejskiej kultury i cywilizacji,
- Europejczyków, wybitnych twórców kultury i cywilizacji światowej,
- czynniki prowadzące do integracji oraz utrudniające integrację europejską po II wojnie,
- położenie Polski w Europie,
- charakter jej granic oraz sąsiadów,
- główne europejskie szlaki komunikacyjne przechodzące przez Polskę,
- podstawową charakterystykę geograficzno-gospodarczą sąsiadów Polski,
- miejsce Polski w Europie w dziedzinie gospodarki oraz jej powiązania gospodarcze,
- udział Polski w europejskiej nauce i kulturze,
- wybitnych, dawnych i współczesnych polskich twórców kultury europejskiej,
- miejsce Polski w organizacjach światowych i europejskich,
- idee prowadzące do zjednoczonej Europy,
- nazwiska „ojców integracji” i ich rolę w tworzeniu zjednoczonej Europy,
- nazwiska tyranów, których celem był podbój Europy,
- nazwiska i rolę Polaków, znanych z działań na rzecz zjednoczonej Europy,
- źródła podziałów europejskich w II połowie XX wieku,
- czynniki prowadzące do integracji europejskiej po II wojnie światowej,
- powojenne koncepcje zjednoczenia Europy,
- ewolucję procesu integracyjnego i jego „kamienie milowe”,

- rolę J. Monneta, R. Schumana, A. de Gasperiego i K. Adenauera w tworzeniu UE,
- historię powstania Unii Europejskiej w datach i układzie geograficznym,
- cele i zadania Unii Europejskiej jako organizacji międzynarodowej,
- plany współczesnych reform Unii, w tym plany jej rozszerzania,
- główne założenia przyszłej konstytucji europejskiej oraz traktatu lizbońskiego,
- cechy środowiska geograficznego i gospodarki krajów członkowskich UE,
- podstawowe dziedziny współpracy krajów Unii Europejskiej /trzy filary UE/,
- zakres współpracy gospodarczej państw wspólnoty,
- sprawy społeczne objęte współdziałaniem międzynarodowym,
- główne elementy wspólnej polityki wewnętrznej i zagranicznej,
- podstawowe organy decyzyjne Unii Europejskiej,
- zakres kompetencji i tryb działania Rady Europejskiej, Rady UE, Parlamentu i Komisji,
- funkcje instytucji gospodarczych, kontrolnych, doradczych i pomocniczych Unii,
- źródła prawa europejskiego, ze szczególnym uwzględnieniem traktatów unijnych,
- relacje między prawem wspólnoty a prawem krajowym,
- zasady tworzenia budżetu Unii i strukturę jej wydatków,
- główne fundusze Unii i finansowany przez nie zakres spraw,
- fundusze UE kierowane obecnie i w przyszłości do Polski,
- programy unijne adresowane do młodzieży,
- zasady polityki regionalnej i podział Unii na jednostki terytorialno-statystyczne /NUTS/,
- unijne symbole, tj. flagę i hymn i dewizę,
- okoliczności wprowadzenia euro - wspólnej europejskiej waluty,
- nazwy stolic zjednoczonej Europy i ich funkcje,
- kryteria, jakie musi spełniać nasz kraj ubiegający się o członkostwo w Unii,
- argumenty polityczne i gospodarcze przemawiające za integracją Polski z UE,
- „kamienie milowe” procesu akcesyjnego Polski,
- problemy związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej i obszary negocjacji,
- miejsce Polski w strukturach politycznych powiększonej Unii,
- konsekwencje członkostwa Polski dla jej rozwoju gospodarczego,
- założenia pomocy gospodarczej dla Polski po akcesji,
- wymagania stawiane Polsce w zakresie przyjęcia do strefy euro,
- nowe prawa dla polskich obywateli wynikające z przystąpienia do Unii,

- negatywne konsekwencje wejścia do Unii,
- ograniczenia wynikające z członkostwa w Unii i podporządkowania się jej prawu,
- zróżnicowanie postaw Polaków wobec członkostwa Polski w UE,
- argumenty eurosceptyków oraz euroentuzjastów,
- standardy w zakresie samorządności w Europie,
- różnice w podziałach administracyjnych w krajach europejskich,
- pojęcie regionu i kryteria jego wyróżniania,
- formy współpracy gmin i regionów „ponad granicami”,
- zasady partnerstwa miast i gmin oraz korzyści z nich płynące dla mieszkańców,
- relacje suwerenność państwowa - członkostwo w Unii,
- państwa, których obywatele chętnie widzą Polskę wśród członków Unii i te których perspektywa poszerzenia Unii nie cieszy,
- wpływ globalizacji na gospodarkę i kulturę Europy,
- istniejące zagrożenia dla europejskiej kultury i cywilizacji.

B. Umiejętności - uczeń powinien umieć:

- wyjaśniać wpływ warunków naturalnych na rozmieszczenie ludności i typy gospodarki,
- określać wpływ położenia geograficznego i geopolitycznego na historię państw europejskich,
- tłumaczyć przyczyny powojennych podziałów politycznych kontynentu,
- przytaczać przykłady języków i religii oraz przypisać je mieszkańcom odpowiednich krajów,
- wyjaśniać przyczyny zróżnicowania poziomu rozwoju gospodarczego krajów europejskich oraz warunków bytowych i długości życia,
- wskazywać cechy tradycyjnej kultury europejskiej i jej źródła,
- wyjaśniać wpływ położenia geopolitycznego na historię Polski,
- przedstawiać przebieg granic kraju i wyjaśniać ich charakter,
- wyjaśniać tranzytowe położenie kraju i wskazywać na płynące z tego korzyści,
- wskazywać cechy środowiska geograficznego i społeczno-gospodarczego sąsiadów Polski,
- określać miejsce Polski w gospodarce europejskiej,
- oceniać udział Polski w europejskiej nauce i kulturze,
- uzasadniać rolę Polski w międzynarodowych organizacjach politycznych i gospodarczych,
- wymieniać idee zjednoczeniowe Europy i wskazywać na ich genezę oraz znaczenie,
- określać rolę i znaczenie dla współczesnej Europy twórców idei zjednoczeniowych,
- wyjaśniać wpływ Stalina i Hitlera na losy Europy,

- wskazywać na przyczyny podziałów politycznych Europy i ich konsekwencje dla Polski,
- wymieniać czynniki prowadzące do integracji europejskiej i oceniać ich znaczenie,
- określać rolę i wpływ ideologii i polityki na interpretacje faktów historycznych oraz działalność osób publicznych,
- opisywać cele powstania i działania pierwszych struktur wspólnotowych w Europie,
- uzasadniać celowość integracji europejskiej w jej pierwszym okresie,
- wskazywać trudności procesu integracji,
- określać cechy osobowości „ojców” zjednoczonej Europy,
- wymieniać wartości uniwersalne składające się na przyszłą konstytucję Europy,
- wskazywać charakterystyczne cechy środowiska przyrodniczego państw członkowskich UE oraz zróżnicowanie poziomu ich rozwoju gospodarczego,
- wyjaśniać, na czym polega unia gospodarcza, celna i walutowa,
- wskazywać dziedziny życia społecznego objęte wspólną polityką,
- wymieniać prawa przysługujące obywatelom z tytułu przynależności ich krajów do Unii,
- wymieniać dziedziny, w których działania integracyjne nie są jeszcze zaawansowane,
- wskazywać strategiczne i polityczne znaczenia „spotkań na szczycie” przywódców UE,
- rozróżniać nazwy i funkcje głównych instytucji unijnych,
- określać skład, funkcje i tryb działania KE, PE, RE i RUE,
- porównywać strukturę organów władzy UE ze strukturą władzy w Polsce,
- wymieniać instrumenty prawne, finansowe i planistyczne stosowane w ramach Unii,
- wskazywać różnice między wspólnotowym prawem pierwotnym i wtórnym,
- wymieniać najważniejsze programy pomocowe Unii, w tym te z których korzysta Polska,
- określać znaczenie jednostek NUTS w polityce regionalnej Unii,
- wyjaśniać symbolikę unijną, zwłaszcza związaną z flagą, hymnem i rozwiązaniami graficznymi banknotów i monet euro,
- wskazywać korzyści płynące dla obywateli z wprowadzenia wspólnej waluty,
- określać walory lokalizacyjne stolic europejskich jako siedzib głównych instytucji unijnych,
- opisywać specyfikę stolic zjednoczonej Europy,
- wskazywać główne motywy polityczne i gospodarcze związane z akcesją Polski do Unii,
- wymieniać najważniejsze wydarzenia związane z procesem przedakcesyjnym,
- wskazywać kompromisy i okresy przejściowe wynegocjowane w rokowaniach z Unią,
- wskazywać słabe strony naszej gospodarki i życia społecznego w kontekście standardów unijnych wymagające poprawy w długim okresie,

- wymieniać polityczne i gospodarcze korzyści związane z członkostwem Polski w Unii,
- wskazywać doświadczenia innych krajów w zakresie ich rozwoju gospodarczego,
- wskazywać koszty członkostwa i minusy integracji,
- wskazywać argumenty euroentuzjastów i eurosceptyków oraz ustosunkowywać się do nich,
- przedstawiać własny, uargumentowany pogląd na temat przystąpienia Polski do UE,
- wyjaśniać, na czym polega samorządność wspólnot lokalnych i regionalnych,
- wymieniać przykłady współpracy międzynarodowej w ramach „małej integracji”,
- wymieniać korzyści płynące z ponadgranicznej współpracy obywateli, organizacji społecznych i instytucji lokalnych,
- dowodzić, że członkostwo w UE nie zagraża suwerenności i naszej tożsamości narodowej,
- uzasadniać poparcie lub opór społeczeństw państw Unii względem jej rozszerzania,
- wymieniać perspektywy rozszerzania procesu integracji Europy pod egidą UE,
- uzasadniać słuszność obaw względem zagrożeń jakie niesie globalizacja,
- uzasadniać zagrożenia i niebezpieczeństwa jakie dla państw, narodów, społeczności regionalnych i zwykłego obywatela rodzą procesy patologii społecznej.

3. Cele wychowawcze programu:

- a) pobudzanie refleksji nad przeszłością Europy, jej dniem obecnym i przyszłością,
- b) rozumienie roli człowieka w przemianach politycznych, gospodarczych i społecznych kontynentu, zwłaszcza wielkich autorytetów i światłych, odpowiedzialnych obywateli,
- c) rozumienie faktu, że Polska jest częścią Europy i świata,
- d) rozwijanie zainteresowań geografiami, historią i gospodarką Europy,
- e) rozumienie własnego zakresu odpowiedzialności za losy Polski i Europy,
- f) rozwijanie poczucia przynależności do społeczności lokalnej, regionalnej, do narodu, państwa, chrześcijańskiego kręgu kulturowego i rodziny narodów Europy,
- g) wybór świata wartości, piękna, moralności, intelektu, kultury, tradycji oraz odrzucanie postaw relatywizmu moralnego, dekadencjonalnych oraz bezideowych,
- h) kształtowanie postaw przyjaźni, zrozumienia, szacunku i tolerancji względem innych państw i narodów Europy oraz świata, w tym także rodaków,
- i) rozumienie sensu jedności politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturowej Europy oraz tożsamości państw europejskich w tym zakresie,
- j) wzbogacanie świata osobistych doznań i przeżyć duchowych przez poznawanie Europy i jej mieszkańców oraz reprezentowanie polskich interesów poza granicami kraju,

- k) kształtowanie odpowiedzialności, przedsiębiorczości, aktywności, samodzielności oraz otwartości jako cech współczesnego, aktywnego Europejczyka,
- l) rozumienie potrzeby uczenia się, nabywania umiejętności i nauki języków obcych w celu wykorzystania możliwości studiowania i pracy w innych krajach europejskich,
- m) przygotowanie do życia w zjednoczonej Europie bez granic i barier,
- n) rozumienie wspólnego, europejskiego interesu oraz interesów Polski w UE.

VI. Ewaluacja

Ewaluacja odbywać się będzie poprzez eseje, projekty i prezentacje uczniowskie, aktywne uczestnictwo w zajęciach, dyskusję oraz samodzielne wypowiedzi.

VII. Środki dydaktyczne

Planowane jest wykorzystanie projektów, filmów, stron internetowych, odbitek ksero /np. akty prawne/, albumów, zdjęć oraz innych materiałów zebranych przez uczniów.

VIII. Literatura

1. Borowiec J.: *Unia ekonomiczna i monetarna*, Wrocław 2001,
2. Czachór Z.: *Słowniczek europejski*, Warszawa 1996,
3. Davis N.: *Europa*, Kraków 1998,
4. Doktor T.: *Ścieżki Europy*, Warszawa 2003,
5. *Edukacja Europejska*, red. M. St. Zięba, J. Korba, Zb. Smutek, Gdynia 2009,
6. *Ekonomiczne aspekty integracji europejskiej*, red. J. D. Hansen, Kraków 2003,
7. Fiszer J.M.: *Unia Europejska a Polska dziś i jutro*, Toruń 2002,
8. Galster J., Witkowski Z.: *Kompendium wiedzy o Unii Europejskiej*, Toruń 2002,
9. Heller J.: *Integracja Polski z Unią Europejską*, Bydgoszcz-Olsztyn 1999,
10. Kłoczowski J.: *Polska - Europa*, Gdańsk 2002,
11. Michałowska-Gorywoda K.: *Podjęmowanie decyzji w Unii Europejskiej*, Warszawa 2002,
12. Nicoll W., Salmon T.: *Zrozumieć Unię Europejską*, Warszawa 2002,
13. Popowicz K.: *Podstawy instytucjonalno-prawne Unii Europejskiej*, Warszawa 1998,
14. Rutkowska I.: *Od Wspólnot Europejskich do Unii Europejskiej*, Szczecin 1999,
15. Wedenfeld W., Weeseles W.: *Europa od A do Z*, Gliwice 2003.